

Az ÚMFT monitoring bizottságok működési problémáinak áttekintése – Helyzetkép és javaslatok

Készült a Civilek a monitoringban: párbeszéd Brüsszellel és a horizontális elvekről c. műhelyen (2009. október 16.) elhangzottak alapján

A műhely résztvevői: a horizontális elveket a monitoring bizottságokban képviselő civilek és az Európai Bizottság képviselői

Képviselet a MB-okban:

Helyzet:

- A román képviselők gyenge, szinte minden MB-ban hiányzik.
- A minisztériumok passzívak a MB-okban.
- Magas fluktuáció a kormányzati oldalon: a civileknek nincs rálátásuk.

Javaslatok:

- Rendszeres képzések a MB-i tagok (különösen a civil oldal) számára az uniós kohéziós politika rendszeréről, funkcióiról, intézményrendszeréről, döntéshozatali mechanizmusairól, benne a monitoring szerepéről stb.: TA keretből, akár VOP-ból.
- A civil delegáltak legyenek állandó helyettesek, azaz, ha nem tud elmenni ülésre, mindig ugyanaz az ember helyettesítse.
- Regionális szinten, civil oldalon a helyi kapacitás, a helyi szaktudás képviselésének hiánya: a regionális sajátosságok, a helyismeret fontos lenne, a civileknek törekedniük kellene helyi illetékességű civileket delegálni.
- Nyilvánvalóvá tenni a MB tagjai számára, hogy a civilek milyen mechanizmussal kerültek oda.
- A kormányzati oldal is törekedjen az állandó képviselők delegálására.

Munkaterhelés, az ügyek átlátása:

Helyzet:

- Gyakran rövid, az eljárásrenden belüli határidőt adnak állásfoglalásra, vagy nem készül előterjesztés.
- A civilek többnyire önkéntesen, míg a kormányzati oldal munkaidőben végzi a monitoring munkát.
- Jó, ha a pályázati kiírásokat megküldik véleményezésre (MB-függő), de tetemes anyag, nehezen kezelhető.

Döntéshozatal a MB-okban:

Helyzet:

- A MB-ok hatásköre csekély. A hazai szabályozás megalkotásakor az EB javaslatára bővült ki az MB-k jogköre az AT-k megtárgyalásával. Viszont az AT-k módosításait már nem (mindig) viszik be az IH-k a MB elé.
- Nem lenne szabad minden, bármely témáról írásban dönteni.
- Konszenzus: csak papíron létezik, nincs idő a kiforrására, az érdemi, hosszabb vitára.
- Probléma, hogy az előző üléseken elhangzottakra, elfogadott döntésekre pl. a TÁMOP-TIOP bizottságban azért nem lehet hivatkozni, mert a jegyzőkönyvek elkészítése közbeszerzési eljárás miatt fél-egy éve késik.

Javaslatok:

- A tagok (civilek is) kezdeményezhetnek napirendet;
- Az évi két ülés nem elég, a MB-ok ülésessenek gyakrabban.
- Jegyzőkönyvek frissessége.
- Az AT-k minden módosítását tárgyalja meg az MB.
- Az írásbeli döntéshozatali eljárások megerősítése az üléseken már idejé múlt. Az írásbeli eljárások átgondolása szükséges: a meg nem nyilvánulás ne jelenthessen automatikusan egyetértést (pl. mert az akadályoztatás nem zárható ki).

- A MB-nak legyen szerepe a mid-term értékelés(ek) elfogadásában.
- Készüljön értékelés, felmérés a monitoring bizottságok működésének hatékonyságáról, az ezt akadályozó tényezőkről.

Horizontális témák a MB-okban:

Javaslatok:

- Képzések, tájékoztatók a MB-ok és az IH-k számára: többek között, hogy a tagok megértsék, mit takarnak és miért fontosak a horizontális témák. Pl. fogyatékoság-történeti előadás stb.
- A tagok kezdeményezhetik, hogy 1-1 témára akciótervet készítsen és/vagy munkacsoportot állítson fel az IH.

A horizontális témák általános megítélése, státusza a programokban és az intézményrendszerben:

Helyzet:

- Az útmutatók bonyolultak, rugalmatlanok, egységesek, nehezen alkalmazhatók a nagyon eltérő sajátosságokkal rendelkező projektekre. Ezért a pályázók és a kezelő szervek számára is inkább nyűg, a szempontok kiüresednek.
- Az esélyegyenlőségi terv készítése támogatási követelmény lesz/lett, de monitoringja nem biztosított.
- A horizontális szempontrendszer nem vonul végig következetesen az egész folyamaton, intézményi és pályázati rendszeren.
- Az esélyegyenlőség érvényesülését 1-1 egyszerű kérdéssel vizsgálják a projektmonitoring során, ez megkérdőjelezi a horizontális elveknek való megfelelésről szóló statisztikákat.
- Hiányzanak a szakemberek, akik segíthetnének értelmesen beépíteni a horizontális szempontokat a projektekbe.
- Az IH-k felső vezetői sem eléggé fogékonyak a horizontális témákra.
- Folyamatban van a mid-term review módszertanának kidolgozása.

Javaslatok:

- Minden horizontális elvnel legyenek kemény, kizáró kritériumok, azokon túl pedig integrációs és iterációs jelleggel (pl. ROP minőségbiztosítás) biztosítsák a szempontok beépülését. Erre szerveződjenek a civil szakértőket és az IH-kat is bevonó műhelyek.
- Külön szaktanácsadói és monitorozó-ellenőrző rendszert kellene kiépíteni TA-ból, amely helyekre pályázat útján lehetne bekerülni.
- Az IH-k munkatársainak, felső vezetőinek képzése horizontális témákban.
- Stabil kapacitások kiépítése az IH-knál a horizontális témákra.
- Az Európai Bizottság jelezze, ha a horizontális témák kezelésében előrelépést észlelt.
- A mid-term értékelésbe épüljenek bele a horizontális szempontokra vonatkozó értékelések.

A civilek fogadtatása:

Helyzet:

- IH-nként változó a civilekhez és a horizontális szempontokhoz való hozzáállás. Pl. a GOP IH könnyedén kezeli a horizontális szempontokat, nyitott a civilekkel való együttműködésre, míg éppen a társadalmi-szociális ügyekért felelős a HEPIH (a TÁMOP és a TIOP felelőse) nehézkes, elzárkózó.

A Technikai Segítségnyújtás keret felhasználása:

Javaslatok:

- A MB működtetésének költségeiről, a TA keret felhasználásáról számoljanak be az IH-k.
- OP-specifikus kutatások, értékelések, tanulmányok;

- OP vagy MB-specifikus képzések;
- VOP-ból általános, a kohéziós politikára stb. vonatkozó képzések MB tagoknak.

Egyéb:

Helyzet:

- A döntéshozók kiléte, neve nem ismert;
- Gyakran hiányzik az egyeztetés a szaktárcák és az IH-k között is egyes MB előterjesztéseket illetően (pl. a jogi szabályozás iránya és a konstrukció céljának összehangolása).
- A civil vélemények rendszeres visszautasításával csökken a részvételi motiváció.

Javaslatok:

- A szaktárcáknál működő, szakágazati fórumokkal felvenni a kapcsolatot, vagy feléleszteni ezeket, a tárcák adjanak számot civil stratégiájuk alkalmazásáról.

A műhely résztvevői elismerik, hogy a fent jelzett problémákon túl a monitoring bizottságok működésében számos pozitív példa, jó gyakorlat is fellelhető. A jelen anyagban megfogalmazott javaslatok egy része is ezekből táplálkozik. A problémák feltárása és a javaslatok egyaránt azt a célt szolgálják, hogy segítsenek a monitoring bizottságok működését mind szakmai, mind partnerségi szempontból hatékonyabbá tenni.

A műhely résztvevőinek javaslatára a fenti észrevételeket és javaslatokat – mint a műhely eredményét – a Koordinációs IH elé tárjuk. Kérünk módot arra, hogy a KOR IH-val és a többi IH-val közösen keressük meg a felmerült problémák orvoslásának, az ügyek kezelésének, a javaslatok kivitelezésének lehetőségeit.